

Smittkällan

Landstinget
Kronoberg

Information från smittskyddsenheten Centralasarettet Växjö

SMITTSKYDDSLÄKARENS ÅRSRAPPORT FÖR KRONOBERGS LÄN 2005

Epidemiologiskt har vi en fortsatt mycket stor smittspridning av klamydia, även om ökningen kanske nu mattas av. Situationen är liknande i övriga landet liksom i de flesta västländer. En viktig förklaring är att rädslan för HIV har minskat och därmed benägenheten att skydda sig med kondom. Naturligtvis är klamydia inte lika dramatisk men smittan kan ge upphov till både kroniska smärtor och sterilitet. För närvarande ser vi ej mycket av övriga sexuellt överförbara smittor men skulle en sådan smitta få fotfäste är det stor risk att den sprider sig.

Under året har vi infört ett nytt anmälningssystem, SmiNet. Redan efter ett par månader är det bara enstaka anmälningar som fortfarande kommer in på skrivna blanketter. Införandet har gått smidigare än vi vågade hoppas på. Sekreterarna har tagit ett ansvar lokalt och ser till att alla får tillgång till de lösenord och koder som behövs. Stort tack till er alla.

Influensan har varit högaktuell under året. Detta trots att vi hade en relativt lugn influensasäsong förra vintern. Fallen kom sent och drabbade främst barn varför sjukvården inte drabbades så hårt. Mediamässigt har fågelinfluensan skapat stora rubriker. Sveriges Radio hade fågelinfluensan med i nyheterna 31 dagar på rad. Det är mycket ovanligt att en nyhet håller sig aktuell så länge. Spekulationerna har rört sig om risken för att fågelinfluensaviruset muterar och får möjlighet att sprida sig mellan människor. Säkert kan ingen svara på frågan men vi vet i alla fall att viruset nu funnits i nästan 10 år utan att ha muterat. De som insjuknar har smittats efter att utsatts för mycket stora smittdoser oftast i samband med slakt av sjuka fåglar. Totalt är det vid årsskiftet 141 personer som drabbats varav 73 har dött. Som en jämförelse räknar vi i Sverige med mellan 1000 och 4000 extra dödsfall per år i samband med de vanliga influensautbrotten.

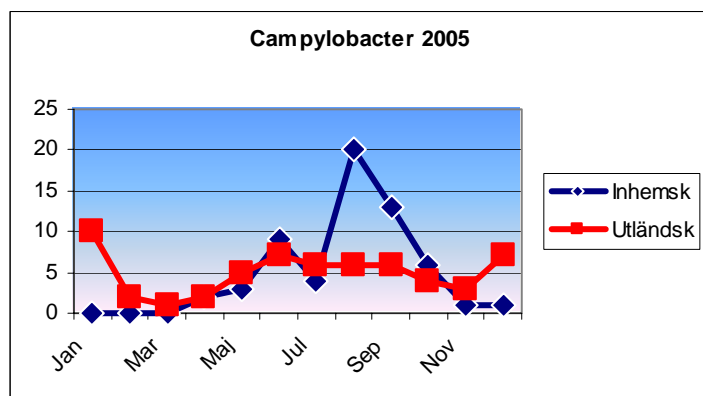
Under våren kom SoS men sin pandemiplan. Vår sista stora pandemi var 1968 då vi hade Hongkong-influensan så det borde snart vara dags. Landstinget är nu färdigt med sin lokala plan. Under 2006 kommer vi att hjälpa till med en motsvarande planering för kommunerna.

När det gäller anmälningspliktiga sjukdomar har dessa minskat med 5 % sedan 2004, trots att det tillkommit några nya anmälningspliktiga sjukdomar. Minskningen beror på färre anmälningar av campylobacter och salmonella. Dessutom har antalet anmälningar för hepatit B och C liksom tbc minskat då vi har färre asylsökande som kommer till Sverige.

Nedan följer kommentarer till vissa sjukdomar. På sista sidan finns en tabell som ger en överblick över utvecklingen.

Campylobacter

Liksom under tidigare år är campylobacter den vanligaste inhemska bakteriella magtarmsmittan, trots en hel del satsningar för att minska smittrisken. Antalet anmälningar har minskat vilket främst beror på färre utlandssmittade. Under året var det 59 av de 118 fallen smittade i Sverige. Av andra länder gav Thailand upphov till flest fall (9 stycken) medan ett så stort turistland som Spanien bara orsakade 4 fall.

EHEC

Under året anmäldes 6 patienter med EHEC vilket är den högsta siffra vi noterat. Två av fallen är dock av andra serotyper än O157 vilka inte var anmälningspliktiga enligt den gamla lagen. Den svåraste sjuka var en äldre man som krävde dialys. Två barn har hittats efter att de sökt med blodiga diarréer. Vid kontrollodling i familjen hittade man i båda fallen en frisk vuxen smittbärare. I de flesta fallen har vi ingen känd smittkälla, ett av barnen smittades dock av opaseuriserad mjölk. Barnets pappa var även bärare men frisk, troligen hade han redan utvecklat immunitet. Under året hade man ett stort utbrott på västkusten relaterad till en stor salladsproducent. Inget av våra fall härrör sig från den smittan.

Giardia lamblia

Flertalet av de 30 anmälningarna kommer från hälsokontroller av asylsökande. Sju personer är smittade i Sverige. Det rör sig om två familjer i västra delen av länet där smittspridningen troligen skedde via barn som badade i samma badkar. Under utredningen provtogs även en brunn med negativt resultat. Dessa undersökningar är dock tekniskt svåra så ett negativt resultat utesluter inte brunnen som smittkälla.

Gonorré

Av årets tre fall är en smittad i Asien och två i Sverige. Samtliga är män.

Hepatit A

Fyra nya fall är anmälda. Det rör sig om två barn som varit och hälsat på släkt i Irakiska Kurdistan. Några sekundärfall uppkom ej i Sverige. Det är viktigt att rekommendera dessa barn skydd mot hepatit A vid besök i hemlandet. När det gäller föräldrarna är de oftast redan immuna. Två personer är smittade i Sverige. En av personerna utvecklade en fulminant hepatit som dock vände. Här är smittkällan oklar.

Hepatit B

Antalet anmälningar har mer än halverats. Flertalet av anmälningarna kommer som vanligt från hälsoundersökningar av asylsökande som visar sig vara kroniskt smittade.

Under året anmäldes tio personer som är födda i Sverige. Fyra av dessa hade kronisk infektion efter missbruk, två smittades via oskyddat sex utanför landets gränser och fyra insjuknade med akut hepatit. För tre av de akuta fallen var iv missbruk smittkällan medan smittvägen är oklar för ett fall. Under de senaste åren har vi sett en ökad smittspridning bland iv missbrukare, även om det nu finns tecken på att smittspridningen åter minskar inom denna grupp. När det gäller intravenösa missbrukare bör man ge vaccination mot hepatit B, vilket skall ges utan kostnad för patienten. Använd Twinrix® som även ger skydd mot hepatit A. Mer information finns på vår hemsida.

Hepatit C

Något färre fall har rapporterats under de senaste åren. Tio asylsökande har upptäckts med hepatit C. Iv missbruk dominerar helt som smittväg både för de smittade i landet och hos de asylsökande. I ett fall har sexuell smitta noterats och en person från Ryssland har fått en vårdrelaterad hepatit C. Medelåldern för alla ligger på 29 år medan de smittade i Sverige har en högre medelålder på 36 år.

HIV

Under året har vi haft två anmälningar. Det rör sig om en svensk man smittad i Asien och en sedan tidigare känd smittbärare som flyttat till vårt län. Vid årsskiftet hade 32 personer med HIV behandlande läkare i länet. Fem av dessa har AIDS-diagnos.

Klamydia

Efter att vi hade en mycket kraftig ökning av antalet fall mellan 2003 och 2004 ökade antalet anmälningar med en procent förra året. Vi får hoppas att kulmen nu är nådd.

Som vanligt är medelåldern lägre för kvinnorna, 20,8 år respektive 23,5 år för männen.

Förra året gällde 42 % av anmälningarna män. Av männen var det 38 % som upptäckts via kontaktspårning. Av kvinnorna var det 24 % som diagnostiserats tack vare partnerspårning. Av alla är siffran 30 %. Året dessförinnan var det ett par procent fler där det var angivet att fallen upptäckts via spårning. Detta beror nog till en del på den nya elektroniska anmälningsblanketten. Ni måste gå in under "Orsak till diagnosen" och markera Smittspårning/kontaktspårning. Eftersom andel funna vid spårning är en viktig kvalitetsindikator är vi tacksamma om Ni alltid fyller i orsaken till diagnosen.

MRSA

MRSA är ett ökande problem i landet. Av årets elva fall hade tre anknytning till vård i Thailand efter tsunamin. Övriga har samhällsförvärvade stammar. Någon säker knytning till spridning inom vården har vi ej sett under året.

Pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin

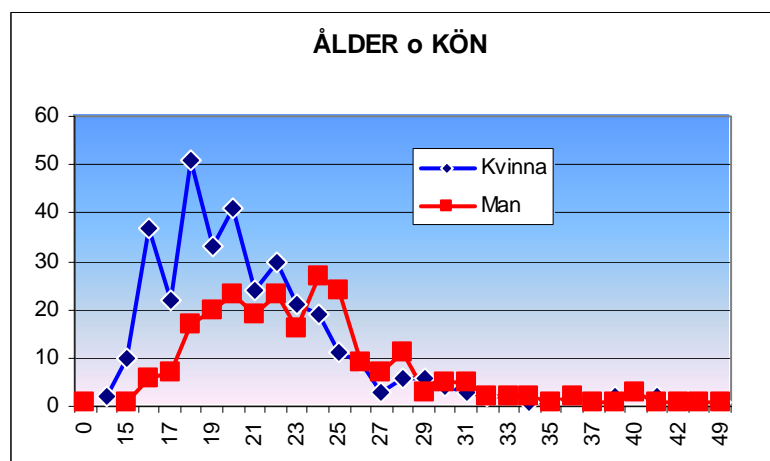
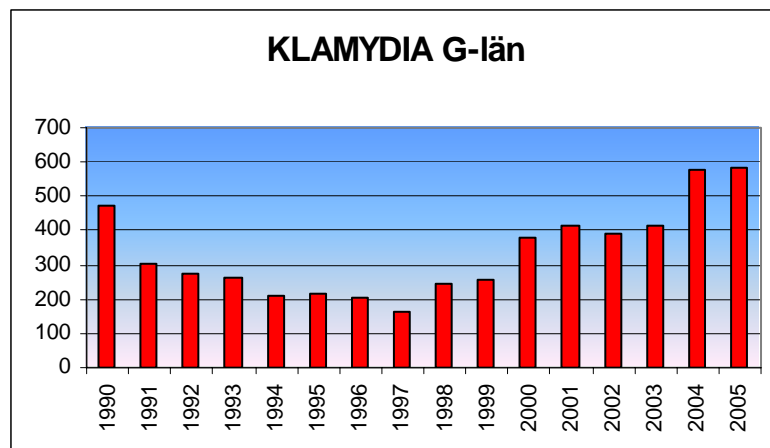
Åter en ökning vilket beror på ett utbrott på en förskola. När det visade sig att ett barn med långdragna otitbesvär var bärare av en pneumokockstam, som utvecklat resistens mot alla vanliga perorala medel, kontrollodlades alla barn på förskolan. Det visade sig då att vi hittade ytterligare fyra symptomfria bärare.

Salmonella

Antalet salmonellafall minskar. Detta beror främst på en minskad risk vid resor i Sydeuropa. Under de sista åren på 90-talet insjuknade ett femtiotal kronobergare årligen under semester i södra Europa. Den vanligaste smittkällan var ägg som var infekterade med S enteritidis.

	2005	Snitt 2000-2004
Nordafrika	9	7
Övriga Afrika	2	2
Centralamerika (inkl Karibiska öarna)	1	1
Sydamerika	0	1
Oceanien	0	<1
Sydostasien	16	13
Övriga Asien	7	2
Sydeuropa (inkl Turkiet/Cypern)	13	28
Östeuropa	5	8
Övriga Europa	1	3
Sverige	15	12
Totalt	69	78

Efter att man infört förbud mot att använda obehandlade råa ägg inom storkök och restauranter har risken minskat. Under året är det 15 personer som smittats av salmonella i Sverige. Som vanligt har vi ett par barn som smittats av S. Typhimurium efter kontakt med fågelspillning. I övrigt rör det sig om ett flertal olika serotyper. De flesta är enstaka men i några fall har vi hittat ett sekundärfall. Under året har vi även haft salmonellainfekterade djur på ett par gårdar i länet. Några humanfall har detta dock ej givit upphov till.

Shigella

Av årets 12 fall är det en person som är smittad i Sverige. Av utlandssmittade står Egypten för tre fall.

Syfilis

Sex invandrare har anmälts med positiv luesserologi. Ett av fallen hade en akut sjukdom medan resten hade sen latent syfilis.

Tuberkulos

Av årets fem fall var fyra uppväxta i Afrika. Av dessa var det två lungtuberkulosfall varav en även var direktpositiv, ett fall med latent infektion och en körteltuberkulos. Dessutom insjuknade en svensk 77-årig man efter att han insatts på kortisonbehandling. Han var utsatt för tbc smitta under uppväxtåren då fadern hade en tuberkulos.

Atypiska mykobakterier

Tre äldre personer med växt av atypiska mycobakterier i luftvägarna har anmälts. Signifikansen av fynden är som vanligt lite osäker.

Dengue

En person har insjuknat med Dengue efter besök i Indien.

Entamöba histolytica

Ser man på statistiken verkar antalet fall minska. En bidragande orsak är dock att vi nu känner till två agens Entamöba histolytica resp. Entamöba dispar där endast histolytica är patogen och anmälningspliktig. Tyvärr går det inte att skilja på dessa två parasiter med vår vanliga rutindiagnostik. Enbart fall med kliniska symtom skall anmälas. Av årets fyra anmälningar kom tre från hälsoundersökningar av asylsökande, dessutom insjuknade en svensk vid resa i Kenya.

Invasiva Grupp A streptokocker

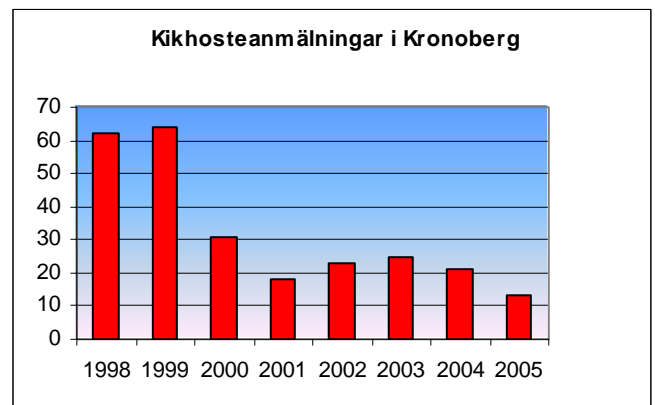
Sedan vi på slutet av 80-talet hade flera svåra fall med invasiva streptokocker följer vi antalet odlingsfynd i blododlingar. Efter att den nya lagen trätt i kraft är invasiva grupp A streptokocker kliniskt anmälningspliktig. Under 2005 hade vi sju anmälningar. Genomsnittet under de senaste 10 åren har varit 3,5 fall per år. Av årets fall var det tre som hade serotyp T1. Två personer avled.

Invasiv infektion av Haemophilus influenzae typ B

Anmälningsplikten här är införd som en kvalitetskontroll av nuvarande vaccinationsprogram. Av våra fyra fall var tre äldre personer med luftvägsinfektioner som aldrig varit aktuella för vaccination. Under året har vi dessutom sett ett meningitfall hos en treårig pojke. Pojken var fullt vaccinerad. En immunologisk utredning gjordes utan att man fann något avvikande.

Kikhosta

Antalet fall fortsätter att minska. Kikhosta finns dock kvar trots att vi nu vaccinerar barnen sedan 1996. Siffrorna skall jämföras med sista året före vaccination då vi hade över 600 odlingsverifierade fall. Nytt för detta läsår är att barnen nu erbjuds en boosterdos av kikhostevaccin tillsammans med stelkramp och difteri vid tio års ålder. Förhoppningsvis kommer detta att minska smittspridningen i samhället. Av årets fall hade vi tre barn under ett år, det yngsta var bara tre månader och hade ännu ej fått något vaccin. Av de 13 fallen var det bara fyra som var vaccinerade.

Legionella

Inget nytt fall under vare sig 2004 eller 2005.

Listeria

Två sepsisfall hos immunsupprimerade patienter har anmälts.

Malaria

Inget fall av Plasmodium falciparum är rapporterat. Däremot insjuknade två resenärer efter rundresa i Västafrika med P1 ovale. Båda hade tagit Lariam®. Två personer fick P1 vivax efter resor i Papua Nya Guinea resp Ache provinsen i Indonesien. En hade använt en inhalations spray som profylax. Medlet var inhandlat av en mindre seriös affärsman på nätet.

Meningokockinfektioner

Endast ett fall hos en 21 åring med meningokocker gr C. Det var samma typ som gav upphov till ett mindre utbrott år 2001 men denna gång fick vi inga sekundärfall.

Invasiv pneumokockinfektion

Anmälningsplikten infördes vid halvårsskiftet 2004 som en kvalitetskontroll av vårt vaccinationsprogram. Pensionärer rekommenderas vaccination vilket även är kostnadsfritt i vårt län. Under året anmäldes 18 fall med invasiv pneumokockinfektion. Medelåldern var 56 år. Av de nio personer som var över 65 år var bara en vaccinerad. Flertalet av fallen var pneumokockpneumonier med bakteriemer men vi hade även en meningit, en svår ethmoidalsinuit med sepsis och en svårt sjuk sepsispatient.

Papegojsjuka

Vårt fall visade sig ha egen fågeluppfödning i hemmet med ett 70-tal sjuka papegojor hemma. Smittan kom in via en ny fågel. Länsveterinären fick avliva alla fåglarna.

VRE

En patient som dessutom varit bärare av MRSA. Patienten har haft mycket sjukvårdskontakter utomlands.

Vibrio exkl kolera

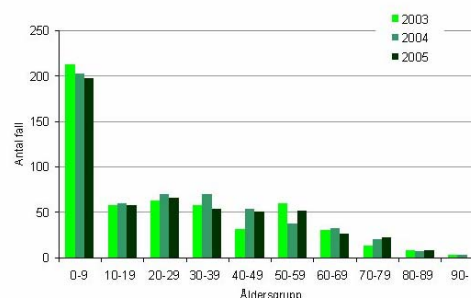
Under året har vi haft två patienter med Vibrio Cholerae i sår. De hade badat i Kalmar sund respektive i Blekinge. Ingen av stammarna var dock toxinbildande. Speciellt efter varma somrar är det inte ovanligt att man ser olika vibriostammar efter bad i Östersjön. Då dessa stammar ej bildar toxin kan de ej ge upphov till kolera.

Virala meningoencefaliter

Inga nya fall med TBE noterade.

Yersinia

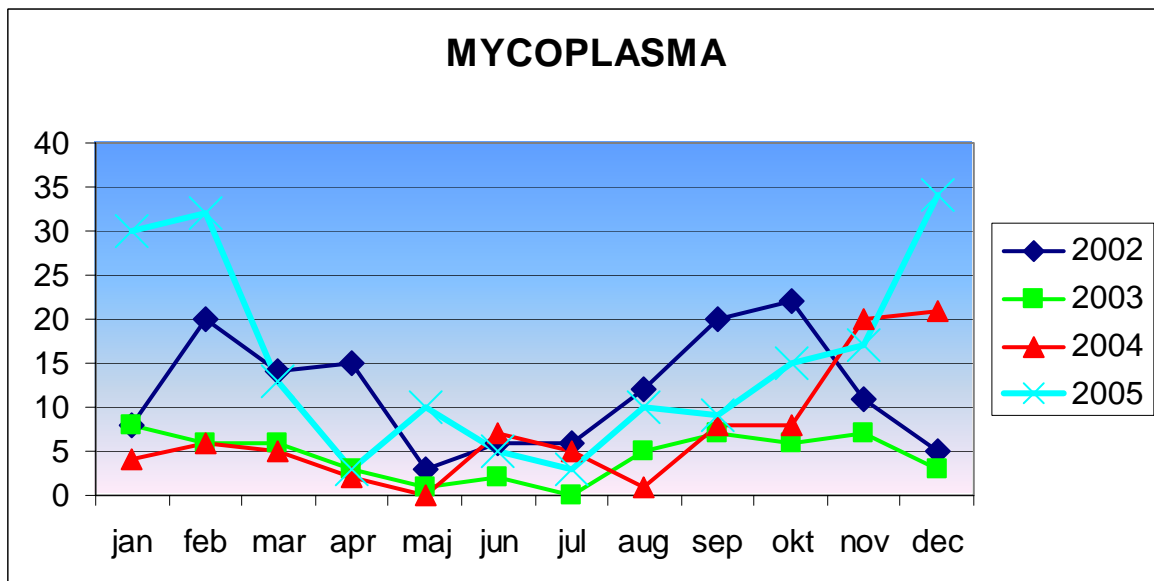
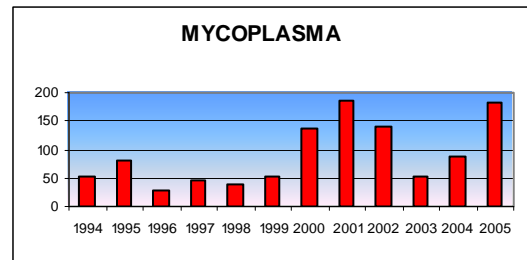
Sex personer är smittade i utlandet medan 14 har fått smittan i Sverige. Endast tre av dessa är dock under sex år och medelåldern är hela 38 år vilket är högre än vi sett tidigare. Det vanliga är dock att barn dominerar. Figuren visar de senaste tre årens åldersfördelning i riket.

Laboratorierapporter på agens ej anmälningspliktiga enligt smittskyddslagen

Mycoplasma

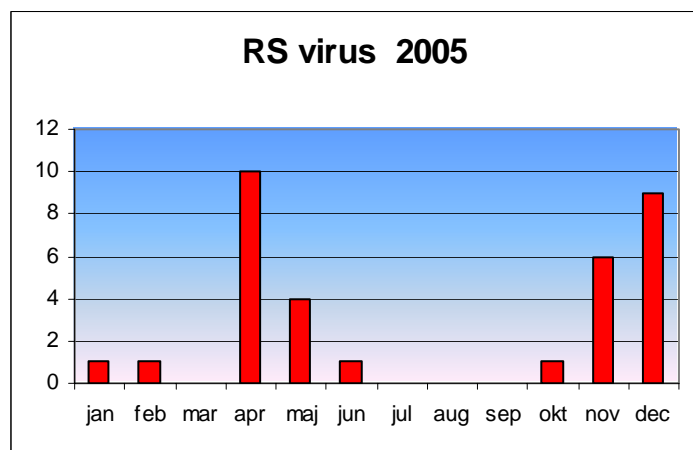
Mycoplasma brukar komma i epidemier med cirka fyra års intervall. Efter att vi hade en ökad spridning i början på 2000 talet har vi nu åter en ökad smittspridning. Mycoplasma sprids främst på vintern. Redan under de sista månaderna av 2004 fick vi en ökning som nu fortsätter denna vinter.

RS virus

Normalt brukar vi ha RS virus i samhället under årens första månader. Under vintern 2004-05 hade vi endast sporadiska diagnoser fram till i slutet på säsongen. Under den nu aktuella vintern ser vi dock en ovanligt tidig smittspridning.

Arne Runehagen

Kontakt:

Smittskyddsläkare: Arne Runehagen
 Bitr. Smittskyddsläkare: Christian Blomqvist
 Smittskyddssköterska: Magnus Hermann

Tel: 0470-58 82 78 Fax: 0470-58 71 59
 E-post: clv-smittskydd@ltkronoberg.se

